

*Preek van 11 januari 2015
gehouden in De Morgenster in Papendrecht
door Piet van Die*

ALS JE DENKT DAT JE ER BENT...

Daarom bidden wij onophoudelijk voor u, vanaf de dag dat we dat gehoord hebben. (Kolossenzen 1, 9)

Te content

Ik hoorde ooit een zakenman zeggen: 'Als je denkt dat je er bent, ben je al verloren.' Hij had het natuurlijk over zijn eigen zaak en dat je nooit op je lauweren moet rusten. Voor je het weet ben je gepasseerd door de concurrentie. Je moet alert blijven. Mee bewegen.

'Als je denkt dat je er bent, ben je al verloren.'- Het klinkt misschien een beetje overdreven. En waarschijnlijk denkt iemand van u: arme partner van de zakenman! En: arme kinderen. Zij zien hun man en vader waarschijnlijk nauwelijks. En misschien doet hij ook zichzelf wel tekort. Wie zoveel hart voor de zaak heeft, moet oppassen dat de zaak niet voor zijn hart gaat.

Maar er zit een kern van waarheid in wat hij zei. Wanneer loopt een mens risico? Wanneer het slecht gaat? Uiteraard. Maar je loopt ongemerkt ook gevaar als het goed gaat. Sommige mensen dragen die angst als een schaduw met zich mee. Ze denken: 'Het gaat nu al zó lang zo goed met mij, dat kan nooit lánɡ meer goed gaan. Er zal binnenkort wel iets gebeuren.' Toch houdt die angst je nog alert. Dat was dan ook niet waar die zakenman op doelde. Hij had het over een verkeerd soort tevredenheid. Een houding van: 'Ik ben er. Dit is het. Ik heb het gemaakt.' Zo iemand gaat namelijk achterover leunen, content met wie hij is en wat hij heeft bereikt.

Het gaat goed!

Zoiets kan je ook in het geloof overkomen. Daar doelde Paulus op in zijn brief aan de kerk van Kolosse. Nou ja...Paulus? Het is niet helemaal zeker of Paulus deze brief zelf heeft geschreven. De meningen van Bijbelgeleerden gaan daarover uiteen. De stijl en de inhoud van de brief is anders dan wat we van

Paulus gewend zijn. De brief staat weliswaar op náám van Paulus. Maar dat kwam in die tijd wel meer voor: aanhangers van een bepaald persoon konden zomaar een boek of een brief schrijven op naam van een ander. Dat gold niet als plagiaat. Er werd alleen mee bedoeld: hij had het kunnen schrijven, het is in zijn geest. Hoe dan ook, vanmorgen noemen we de schrijver van de brief gewoon Paulus. Zo is hij in de Bijbel gekomen en zo is het goed.

Paulus schrijft dat hij gevangen zit en dat hij en zijn medewerkers onophoudelijk bidden voor de gemeente van Kolosse. ‘Vanaf de dag dat we dat gehoord hebben,’ voegde hij er aan toe. Wat hadden ze dan gehoord? Dat moet wel verschrikkelijk nieuws zijn geweest, zou je denken. Als je in een gevangenis onophoudelijk bidt voor iemand, dan moet zo iemand vast iets veel ergers dan jij zijn overkomen. Wat was er in Kolosse gebeurd dan? Had er zich een ramp voltrokken? Lag de stad voor een deel in puin omdat er een aardbeving was geweest? Of was er een epidemie uitgebroken die ook slachtoffers maakte onder de gemeenteleden? Of had er zich in de kerk van Kolosse een scheuring voorgedaan die de zielen verdeelde?

Het antwoord luidt: niets van dat alles. Paulus en zijn medewerkers baden onophoudelijk voor de gemeente omdat het er zo uitermate...*voor de wind ging!* Kolosse was een voorbeeldgemeente. Epafras, een van de medewerkers van Paulus, had de gemeente gesticht. En sinds die tijd ging het *sky-high*. ‘Overal in de wereld draagt het evangelie vrucht,’ schreef Paulus, maar Kolosse bleef niet achter. En wat vooral in het oog sprong: het ging er zo liefdevol aan toe. Kolosse – een gemeente om trots op te zijn.

‘Wij hebben het!’

Vreemd! Waarom zou je voor zo’n gemeente onophoudelijk bidden? Dan ga je toch dánken? Dat deed Paulus óók. Daar was hij zijn brief mee begonnen: ‘In al onze gebeden danken wij God voor u.’ Maar in één adem bád hij ook – dat de gemeente zou blijven groeien in geloof. De gemeente mocht niet stil blijven staan. Voor de kerk geldt hetzelfde als voor de zakenman: stilstand is achteruitgang. Als je denkt dat je er bent...

Dat dit gevaar reëel is laat zich aflezen uit de geschiedenis van de kerk waaruit onze gemeente is voortgekomen: de gereformeerde kerk. Van een hecht en beschermend bolwerk veranderde het in een kerk met veel onzekere mensen.

Wanneer ging het mis? Toen vanaf de jaren zestig de twijfels de kerk in kwamen? Welnee, het ging al mis toen het voor het oog nog goed ging. In de eerste helft van de 20ste eeuw werd 'onze' kerk (zeg ik nu maar even) gekenmerkt door een houding van: wij zijn het, wij weten het. Zo was die kerk niet begonnen. Abraham Kuyper had de kerk niet alleen gesticht, maar er een dynamische kerk van gemaakt. Het ging hem om emancipatie van de mensen aan de onderkant. En hij slaagde daar voor een groot deel in. Toen die emancipatie van de 'kleine luyden', zoals ze genoemd werden, geslaagd was, vroeg hij zich af: 'Wat nu?' Hij wees zelf toen op – wat genoemd werd - de sociale kwestie: in de maatschappij als geheel moesten mensen omhoog geholpen worden. Maar toen waren zijn volgelingen ineens minder volgzaam. Het waren namelijk voor groot deel zelf inmiddels grote mannen geworden. En toen ontstond een houding van: nu mag niets onze rust en positie meer verstoren. Er kwam zelfgenoegzaamheid. En er werd op anderen neergekeken. Sommige hervormden van nu kunnen er nog over meepraten.

Wanneer ging het mis met de gereformeerde kerk? Toen de nieuwe theologie alles op z'n kop zette? Welnee, veel eerder: toen we alles nog zeker wisten! Té zeker. 'Wij weten het' was de houding. 'O ja?' vroeg de tijdgeest. En toen verschenen de vraagtekens. Het bolwerk van weleer verkrumelde. Want als je denkt dat je er bent...

Het gaan van een weg

Paulus bad voor de gemeente van Kolosse dat ze in alle voorspoed niet achterover zou leunen. Hij wees hen op Christus. Hij gebruikte daarvoor een lied dat toen al bestond. Het lied bezingt Christus in hoge woorden. Christus is het begin en einde van alles. Hij was er al toen wij er niet waren. En hij is ons al vooruit in de toekomst. Hij was eerstgeborene van de schepping; hij is eerstegeborene van de doden. Moeilijke taal, maar laten we het maar zo omschrijven: waar wij ook gaan, Christus is ons al voor geweest. En hij zet ons in beweging om achter hem aan naar de wereld van het licht te gaan.

Paulus tekent het geloof als het gaan van een weg of een groeiproces. Er moet beweging in zitten. Beweging is het woord dat bij uitstek hoort bij de God van de Bijbel. Hij zit niet als een stuk onbeweeglijk marmer op zijn troon gebeiteld. Zijn naam in het Oude Testament is: 'Ik zal er zijn'. Wat zoiets betekent als: onderweg

zal wel blijken wie ik ben. Pas in de gang der gebeurtenissen blijkt wie Hij is. Hij is een God van de beweging. Hij gaat je vooruit.

In het Nieuwe Testament is het niet anders. Geloven is Jezus volgen op een weg. En wie een weg gaat, komt steeds verder. Wie gelooft, gelooft niet *in* God, maar *naar* God toe. Geloven is niet geloven dat God bestaat en verder blijven waar je bent. Geloven is een *beweging* in de richting van God. Geloven is op weg gaan. En daarom bad Pauls onophoudelijk dat de gemeente van Kolosse de gang er in zou houden, dat ze niet stil zou vallen.

Tevreden met je twijfel

Water moet stromen om fris en leven gevend te blijven. Een stilstaand slootje gaat stinken. Met de kerk is het niet anders. Het moet stromen. Geloven brengt niet zozeer rust als wel heilige ónrust. We zijn er nog niet.

Die dynamiek lijkt te passen bij deze tijd. We leven in een maalstroom van opeenvolgende veranderingen. Ook in het geloof. We geloven dan ook anders dan onze voorvaders en –moeders. Maar laten we niet op hen neerkijken. Ongemerkt kunnen wij aan zelffelicities gaan doen. We hebben een grote geloofsvrijheid. De al te stellige houding van vroeger is afgeworpen. Wij mogen zoekend en aarzelend geloven. Een groot goed! We mogen twijfelen. Niks mis mee! Maar ook van zoeken en twijfelen kun je een nieuw dogma maken. Het kan een vastgeroeste houding worden.

Het woord ‘twijfel’ klinkt bescheiden. ‘Ik weet het ook zo zeker niet meer.’ Maar je kunt ook twijfelen met een houding van: kijk mij eens goed nadenken over de dingen! Maar dat is ook zoiets als: ik weet het, ik ben het, kijk naar mij! Twijfelend kun je ook *stil* blijven staan. Dan beweer je wel dat je zoekt, maar waarnaár – dat weet je zelf eigenlijk niet meer. In vinden ben je eigenlijk niet eens meer zo geïnteresseerd. Dat is wel zo gemakkelijk. Dan kun je misschien goed onder woorden brengen wat je niet meer gelooft. Maar dat moet maskeren dat je niet meer onder woorden kan brengen wat je dan nog wél gelooft.

Maak eens de balans op

Er is een veel geloofsverlegenheid – ook in onze gemeente. Ook niks mis mee. Het kan een doorgangsfase zijn. Maar er kan ook een houding achter steken van: je moet me verder dan ook niet lastig vallen met vragen naar mijn geloof.

Wij als predikanten van onze kerk merken soms in onze gemeente een neiging om het gesprek over geloven te omzeilen. Er is een neiging om de kern te zoeken bij: goed zijn voor elkaar en voor anderen. Dat is begrijpelijk. Het hoort bij geloven, en bovendien praat je daar ook gemakkelijker over. En dan: wat dat betreft hoeven we ons niet te schamen voor onze gemeente! Er is een hoge mate van meelevendheid en diaconaal besef. En dat is reden tot dankbaarheid. Maar laten we ook niet te content zijn. Als je denkt dat je er bent... Het ontwijken van het spreken over je geloof kan ook duiden op een verborgen armoede en stilstand.

Ga daarom voor je zelf eens na: hoe geloofde ik tien jaar geleden? En hoe geloof ik nu? En zet dat eens naast elkaar. Is het veranderd? Ben ik verder gekomen? Dat is niet alleen een vraag aan de twijfelaars. Het is een vraag aan ons allemaal. Wat zet jou in beweging? Wat houdt jouw leven gaande? Of sta je stil? Dat zou geen goed teken zijn.

Laten wij dan ook voor elkaar bidden. Dat hoeft niet onophoudelijk. Maar we mogen wel bidden dat we in beweging blijven. Stilstand is achteruitgang. We zijn immers op weg naar God.

